

Особистісно орієнтоване навчання як провідна концепція підготовки фахівця

Соціальні процеси в сучасному суспільстві, що динамічно розвивається, ставлять перед вищою школою завдання забезпечити таку освіту, яка гарантує випускникові соціальну стійкість та мобільність, умови для його самовизначення і саморозвитку. Такі соціальні вимоги обумовлюють глибокі якісні зміни в системі вищої освіти, спрямовані на подальший розвиток і реалізацію особистісно орієнтованої освітньої концепції.

Особистісно орієнтована освіта – це освіта контекстного типу (А. О. Вербицький). Згідно з даним положенням, одиницею розвивального особистісно орієнтованого навчання є певний контекст, із допомогою і на основі якого студент включається у вирішення певних завдань і проживає даний предметний і соціальний контекст. Цей контекст становить собою соціальну навчальну модель, яка включає механізм спілкування і взаємодії, особистісні смисли перетворюються на соціальні цінності, на систему міжособистісних стосунків і ставлень до себе, і студент має можливість «не тільки діяльності, але й самодіяльності, свободи вибору, самовиховання» [1].

У ситуаціях розвитку, з одного боку, моделюється контекст реально значущої для студента діяльності, а з іншого – ставиться проблемне, пошукове, творче завдання. У таких ситуаціях виникають реальні умови для розвитку уміння самостійно мислити, приймати рішення, знаходити способи вирішення завдань, самостійно оцінювати отриманий результат і по-справжньому брати на себе відповідальність за навчальну діяльність. При цьому навчальна діяльність вважається ефективною, якщо вона має характер самостійної і творчої діяльності. Тільки в цьому випадку навчальна діяльність може забезпечити розвиток особистісних якостей, що відповідають вимогам суспільства [2].

Системна організація особистісно орієнтованого навчально-виховного процесу передбачає використання таких освітніх технологій:

- проектної технології як засобу розвитку автономії і креативності студентів;
- технології ситуаційного аналізу, що забезпечує вміння приймати самостійні аргументовані рішення;
- технології портфоліо як засобу рефлексивного навчання, розвитку таких ключових умінь, як самостійне цілепокладання, самоаналіз і самоконтроль;
- інформаційно-комунікаційних технологій, що забезпечують роботу в умовах нового освітнього та інформаційного середовища.

Робота над проектом передбачає інтеграцію та безпосереднє застосування знань та вмінь, спрямованих на набуття особистісного досвіду. Вона створює умови для творчої самореалізації студентів, сприяє розвитку їх інтелектуальних здібностей, самостійності, відповідальності, умінню планувати, приймати рішення та оцінювати результати [3].

Використання методу ситуаційного аналізу полягає у тому, що студентам пропонується проаналізувати і знайти рішення для ситуації, що прямо стосується реальних професійних проблем, і опис якої передбачає певне практичне завдання. При цьому сама проблема, представлена у ситуації, не має однозначних рішень. Такий підхід до осмислення ситуації вимагає від студентів застосування різноманітних видів аналітичної діяльності [4].

Технологія портфоліо є одним із засобів формування професійної компетентності майбутнього фахівця і невід'ємним методом оцінювання його досягнень у процесі навчальної, творчої, соціальної та інших видів діяльності, що допомагає вирішувати такі важливі педагогічні завдання, як стимулювати навчальну мотивацію студентів, підтримувати їхню активність і самостійність, розширювати можливості навчання та самонавчання [5].

Інформаційно-комунікаційні технології дають можливість у більшій мірі індивідуалізувати процес навчання, зменшуючи фронтальні види робіт і збільшуючи частку індивідуально-групових форм і методів навчання. Також інформаційні технології сприяють підвищенню мотивації до навчання, розвитку креативного мислення, відкривають нові можливості для творчості [6].

Комплексне використання нових освітніх технологій забезпечує організацію особистісно орієнтованого навчально-виховного процесу у вищому навчальному закладі і формування особистості автономної, самодетермінованої, креативної і мобільної.

Висновок. На основі всього вищевикладеного маємо підставу стверджувати, що педагогічні умови реалізації особистісно орієнтованої освітньої концепції у вищій школі відкривають нові можливості в організації всього навчально-виховного процесу згідно із запитами сучасного суспільства. Нині в освітню практику все ширше впроваджуються інтерактивні методи і технології викладання, які, забезпечуючи інноваційний клімат у ВНЗ, сприяють розвиткові творчої активності та дослідницької ініціативи студентів, поглибленню та вдосконаленню знань, дають змогу встановити зворотний зв'язок між теоретичними положеннями і професійними діями майбутніх фахівців в обраній галузі роботи, посилюють практичну орієнтацію професійної підготовки.

Список бібліографічних посилань

1. Бех І.Д. Особистісно-зорієнтоване виховання – нова освітня філософія // Педагогіка толерантності. – Київ. – 2001. – № 1. – С. 16-19.
2. Приходько В.М. Впровадження новітніх технологій навчання у вищій школі // Постметодика. – Полтава. – 2002. – № 2-3. – С.114-118.
3. Лук'янова Л. Технологія організації проектної діяльності // Імідж сучасного педагога / Л. Лук'янова – Полтава. – 2009. – № 10. – С. 16-21.
4. Сурмін Ю.П. Метод аналізу ситуацій (Case study) та його навчальні можливості. Глобалізація і Болонський процес: проблеми і технології : монографія / Ю.П. Сурмін. – Київ. – МАУП, 2005. – 431 с.
5. Романенко Ю. А. Портфоліо студента: дидактичний аспект / Ю. А. Романенко // Наукові записки НДУ імені М.Гоголя. Психолого-педагогічні науки. – Ніжин. – 2012. – № 2. – С. 38-40.
6. Кадемія М. Ю. Інформаційне освітнє середовище сучасного навчального закладу : навчально-методичний посібник / М. Ю. Кадемія, М. М. Козяр, Т. В. Ткаченко, Л.С. Шевченко. – Львів : Вид-во «СПОЛОМ» – 2009. – 186 с.

Одержано 08.02.2021